

SKLEPI

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2022/216

z dne 15. februarja 2022

o podaljšanju okrepljenega nadzora za Grčijo

(notificirano pod dokumentarno številko C(2022) 865)

(Besedilo v grškem jeziku je edino verodostojno)

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 472/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o okrepitvi gospodarskega in proračunskega nadzora v državah članicah euroobmočja, ki so jih prizadele ali jim grozijo resne težave v zvezi z njihovo finančno stabilnostjo ⁽¹⁾, in zlasti člena 2(1) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Po izteku finančne pomoči na podlagi evropskega mehanizma za stabilnost 20. avgusta 2018 je bilo z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2018/1192 ⁽²⁾ uvedeno šestmesečno obdobje okrepljenega nadzora za Grčijo, ki se je začelo 21. avgusta 2018. Obdobje okrepljenega nadzora je bilo nato šestkrat podaljšano ⁽³⁾, in sicer vsakič za dodatnih šest mesecev, nazadnje pa od 21. avgusta 2021.
- (2) Grčija je od leta 2010 prejela znatno finančno pomoč, zaradi česar njene neporavnane obveznosti do držav članic euroobmočja, evropskega instrumenta za finančno stabilnost in evropskega mehanizma za stabilnost skupaj znašajo 240 875 milijonov EUR. Grčija je prejela finančno podporo evropskih partneric po ugodnejših pogojih, leta 2012 in v okviru evropskega mehanizma za stabilnost leta 2017 pa so bili sprejeti tudi posebni ukrepi za večjo vzdržnost dolga. Euroskupina se je 22. junija 2018 politično dogovorila, da bo izvedla dodatne ukrepe, s katerimi bo zagotovila vzdržnost dolga. O nekaterih od teh ukrepov, vključno s prenosom zneskov, enakovrednih dohodku nacionalnih centralnih bank euroobmočja od grških državnih obveznic v okviru dogovora o neto finančnih sredstvih in programa za trge vrednostnih papirjev, se lahko sklene dogovor v Euroskupini dvakrat letno, in sicer na podlagi pozitivnih poročil v okviru okrepljenega nadzora nad tem, kako Grčija izpolnjuje svoje poprogramske politične zaveze. Po dogovoru Euroskupine iz aprila 2019, decembra 2019, junija 2020, novembra 2020, junija 2021 oziroma decembra 2021 se je sprostilo prvih šest tranš s politikami pogojenih dolžniških ukrepov.
- (3) Grčija se je v Euroskupini zavezala, da bo nadaljevala in zaključila vse ključne reforme, sprejete na podlagi programa za makroekonomsko prilagoditev v okviru evropskega mehanizma za stabilnost (v nadaljnjem besedilu: program), ter zaščitila cilje pomembnih reform, sprejetih v okviru navedenega programa in njegovih predhodnikov. Grčija se je zavezala tudi, da bo izvedla posebne ukrepe na področju fiskalne in fiskalno-strukturne politike, socialnega varstva, finančne stabilnosti, trgov dela in proizvodnih trgov, privatizacije in javne uprave. Ti posebni ukrepi, ki so določeni v prilogi k izjavi Euroskupine z dne 22. junija 2018, bodo prispevali k odpravi čezmernih makroekonomskih neravnotežij v Grčiji ter obravnavi virov oziroma možnih virov gospodarskih težav. Te zaveze, ki so podlaga za sprostitev dodatnih ukrepov za odpis dolga, so bile sprejete do sredine leta 2022, tako da je Grčija stopila v zadnje leto te ureditve. Organi so izrazili namero, da svoja prizadevanja osredotočijo na izpolnitev še neuresničenih zavez do sredine leta 2022. Pri odločitvah o sprostitvi preostalih ukrepov za odpis dolga in o prenehanju okrepljenega nadzora bo treba upoštevati napredek pri izpolnjevanju zavez in širše okolje ekonomske politike.

⁽¹⁾ UL L 140, 27.5.2013, str. 1.

⁽²⁾ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2018/1192 z dne 11. julija 2018 o uvedbi okrepljenega nadzora za Grčijo (UL L 211, 22.8.2018, str. 1).

⁽³⁾ Z Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2019/338 (UL L 60, 28.2.2019, str. 17); Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2019/1287 (UL L 202, 31.7.2019, str. 110); Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2020/280 (UL L 59, 28.2.2020, str. 9); Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2020/5086 (UL L 248, 31.7.2020, str. 20); Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2021/271 (UL L 61, 22.2.2021, str. 3) in Izvedbenim sklepom Komisije (EU) 2021/1279 (UL L 280, 3.8.2021, str. 2).

- (4) Komisija je 2. junija 2021 objavila poglobljeni pregled za Grčijo za leto 2021 ⁽⁴⁾. Ugotovila je, da v Grčiji še naprej obstajajo čezmerna makroekonomska neravnotežja. Ta neravnotežja so bila povezana z visokim javnim dolgom, visokim deležem nedonosnih posojil in nepopolnim zunanjim uravnoteženjem v razmerah še vedno visoke (čeprav upadajoče) brezposelnosti in nizke potencialne rasti. V analizi iz poročila o mehanizmu opozarjanja za leto 2022 ⁽⁵⁾ je bila Grčija opredeljena kot ena od držav članic, v katerih bi bilo treba nadaljevanje makroekonomskih tveganj in napredek pri odpravljanju čezmernih neravnotežij dodatno proučiti v poglobljenem pregledu spomladi 2022. Ta ocena je temeljila na več ugotovitvah, in sicer: delež javnega dolga v BDP se je leta 2020 povečal za 26 odstotnih točk na 206,3 % BDP, kar odraža globino recesije in učinek ukrepov za omejitve gospodarskih in socialnih stroškov krize zaradi COVID-19. Čeprav je javni dolg visok, so uradni upniki pod ugodnimi pogoji podaljšali zapadlost velikemu delu tega dolga, kar Grčijo v kombinaciji z veliko likvidnostno rezervo varuje pred kratkoročnimi nihanjem. Delež javnega dolga naj bi se od leta 2021 začel zmanjševati. Dobičkonosnost bančnega sektorja je leta 2020 postala negativna, količnik navadnega lastniškega temeljnega kapitala pa je med najnižjimi v EU, deloma zaradi tekočega čiščenja bilanc stanja bank. Čeprav je delež nedonosnih posojil, ki je septembra 2021 znašal 15 % ⁽⁶⁾, še vedno visok, se je leta 2020 znatno zmanjšal in se je v letu 2021 še naprej zmanjševal. Zunanja vzdržnost se je v letu 2020 poslabšala, saj se je negativno neto stanje mednarodnih naložb (kot delež BDP) še poslabšalo zaradi krčenja BDP in izrazitega poslabšanja primanjkljaja na tekočem računu na -6,6 % BDP. Vendar naj bi se z obnovitvijo turistične dejavnosti primanjkljaj na tekočem računu v letih 2021 in 2022 zmanjšal. Stopnja brezposelnosti se je še naprej zmanjševala tudi med pandemijo, predvsem zaradi podpornih ukrepov države. Po najnovjših podatkih za tretje četrtletje 2021 je bila stopnja brezposelnosti v Grčiji 13,0 %, kar je tri odstotne točke manj kot v istem četrtletju 2020. Vlada je kljub pandemiji še naprej sprejemala ustrezne ukrepe za odpravo čezmerne neravnotežja. Kar zadeva prihodnost, grški načrt za okrevanje in odpornost nudi priložnost za obravnavanje potreb po naložbah in reformah.
- (5) Komisija je dvanajsto oceno v okviru okrepljenega nadzora za Grčijo ⁽⁷⁾ objavila 24. novembra 2021. Ugotovila je, da je Grčija napredovala pri izpolnjevanju svojih posebnih zavez kljub zamudam na nekaterih področjih, ki so bile delno povezane z zahtevnimi okoliščinami, ki so jih povzročili pandemija oziroma katastrofalni požari avgusta 2021. Organi so izpolnili posebne zaveze v energetskem sektorju in upravljanju javnih financ, hkrati pa sprejeli pomembne in dobrodošle korake za izpolnitev večine svojih posebnih zavez do aprila 2022.
- (6) EU je 23. decembra 2021 vzpostavila instrument za okrevanje, ki zagotavlja 750 milijard EUR za odpravljanje negativnih gospodarskih posledic krize zaradi COVID-19 in spodbujanje okrevanja. Instrument naj bi se izvajal zlasti prek mehanizma za okrevanje in odpornost, vrednega 672,5 milijarde EUR (v nadaljnjem besedilu: mehanizem). Evropski semester za usklajevanje politik za obdobje 2020–2021 je bil začasno prilagojen, da se omogoči začetek izvajanja mehanizma. Grčija je v okviru mehanizma v obdobju 2021–2026 upravičena do 17,8 milijarde EUR nepovratne podpore in do 12,7 milijarde EUR posojil.
- (7) Svet je 13. julija 2021 odobril načrt Grčije za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: načrt) ⁽⁸⁾. Zlasti je menil, da načrt prispeva k učinkovitemu reševanju znatnega dela gospodarskih in socialnih izzivov, opredeljenih v priporočilih za Grčijo, vključno z njihovimi fiskalnimi vidiki, in priporočilih, pripravljenih v skladu s postopkom v zvezi z makroekonomskimi neravnotežji. Reforme, vključene v grški načrt za okrevanje in odpornost, temeljijo na zelo obsežnih reformnih prizadevanjih v okviru programov za makroekonomsko prilagoditev in dopolnjujejo reforme, ki se spremljajo v okviru okrepljenega nadzora. Grčija je 29. decembra 2021 predložila prvi zahtevek za plačilo v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost.
- (8) Komisija je 24. novembra 2021 proučila osnutek proračunskega načrta Grčije za leto 2022, pri čemer je upoštevala nadaljnjo uporabo splošne odstopne klavzule in se osredotočila na skladnost s priporočili Sveta z dne 18. junija 2021. Glede na oceno Komisije ⁽⁹⁾ naj bi bila fiskalna naravnost Grčije v letu 2022 spodbujevalna. Kakor je priporočil Svet, namerava Grčija zagotavljati nadaljnjo podporo okrevanju z uporabo mehanizma za okrevanje in

⁽⁴⁾ Sporočilo Komisije o usklajevanju ekonomskih politik v letu 2021: premagovanje COVID-19, podpora okrevanju in posodobitev našega gospodarstva (COM(2021) 500). Poglobljeni pregled za Grčijo (SWD(2021) 403).

⁽⁵⁾ Poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2022 (COM(2021) 741 final).

⁽⁶⁾ Vir: grška centralna banka; merjeno na posamični ravni.

⁽⁷⁾ Evropska komisija: Poročilo o okrepljenem nadzoru – Grčija, november 2021 (COM(2021) 916).

⁽⁸⁾ Izvedbeni sklep Sveta z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Grčijo.

⁽⁹⁾ Mnenje Komisije o osnutku proračunskega načrta Grčije (C(2021) 9503).

odpornost za financiranje dodatnih naložb. Grčija namerava poleg tega v skladu s priporočili Sveta ohraniti nacionalno financirane naložbe. Komisija je ugotovila, da je glede na raven javnega dolga Grčije in njene velike srednjeročne izzive za vzdržnost pred izbruhom pandemije COVID-19 pri sprejemanju spodbujevalnih proračunskih ukrepov pomembno zagotoviti, da se ohrani preudarna fiskalna politika za zagotovitev srednjeročne vzdržnosti javnih financ. Opozorila je tudi na pomen sestave javnih financ in kakovosti proračunskih ukrepov.

- (9) Grčija je od začetka pandemije v letu 2021 ohranila svojo prisotnost na trgih obveznic in presegla izvrševanje svojega načrta financiranja, pri čemer je na odprtem trgu zbrala 14 milijard EUR. Bonitetna ocena Grčije se je v letu 2021 kljub pandemiji še naprej izboljševala, s čimer se je še dodatno zmanjšala vrzel do naložbenega razreda. Trenutne ugodne pogoje financiranja podpirajo likvidnostni ukrepi, dogovorjeni na evropski ravni, vključno z izrednim programom Evropske centralne banke za nakup vrednostnih papirjev ob pandemiji. Na podlagi analize vzdržnosti dolga, predstavljene v dvanajstem poročilu o okrepljenem nadzoru, se pričakuje, da bodo bruto potrebe po financiranju države kratkoročno ostale visoke, predvsem zaradi visokega primarnega primanjkljaja, napovedanega za leti 2021 in 2022, in zabeleženih finančnih tokov v okviru instrumenta za posojila, predstavljenega v načrtu za okrevanje in odpornost, čeprav naj bi se slednja dodatna potreba po financiranju krila z izplačilom posojila v okviru mehanizma za okrevanje in odpornost. V naslednjih letih naj bi bile potrebe po financiranju zmerne in naj bi do leta 2030 ostale pod 15 % BDP. Grčija še naprej ohranja veliko likvidnostno rezervo, ki jo varuje pred kratkoročnimi nihanjem.
- (10) Grški bančni sektor je od konca programa evropskega mehanizma za stabilnost postal stabilnejši in odpornejši na šoke, vendar so še vedno prisotna preostala tveganja in pomembne osnovne ranljivosti, ki se bodo zaradi negativnega vpliva izbruha koronavirusa še povečale. Vloge so še naprej zmerno rasle, banke pa z izkoriščanjem pogojev spodbujevalne denarne politike ohranjajo ustrezno likvidnost. Delež nedonosnih posojil v bančnem sektorju se je izrazito zmanjšal in septembra 2021 dosegel 15 %, potem ko je decembra 2019 znašal 40,6 %⁽¹⁰⁾, in sicer predvsem zaradi vrste listinjenj, podprtih v okviru sheme Hercules za zaščito sredstev. Pričakuje se, da bodo nadaljnje načrtovane transakcije v okviru sheme tudi v prihodnje podpirale grške banke pri prizadevanjih za doseg enomestnih deležev nedonosnih posojil v letu 2022, ki pa bodo še naprej nad povprečjem EU. Tveganje za izrazito negativen vpliv na kakovost sredstev po izteku ukrepov moratorija na odplačevanje dolga se do zdaj ni uresničilo. Vendar pa so negativna tveganja še vedno prisotna in bi se lahko uresničila v letu 2022 po odpravi preostalih programov državne pomoči. Sposobnost odplačevanja dolga gospodinjstev in nefinančnih družb ostaja nizka, medtem ko slabo razviti kapitalni trg omejuje dostop podjetij do nedolžniškega financiranja. Listinjenje nedonosnih posojil ustvarja večje potrebe po oblikovanju rezervacij, kar kratkoročno negativno vpliva na dobičkonosnost bank in njihov kapitalni položaj, vendar bo bankam omogočilo, da zmanjšajo svoje stroške tveganja v prihodnosti in sprostijo prostor v bilancah stanja za nova posojila. Vzajemna povezanost bank in držav se je med krizo zaradi pandemije okrepila, splošna kakovost kapitala bank pa ostaja nizka, vendar so bili v letu 2021 izvedeni uspešni ukrepi za povečanje kapitala. Organi ostajajo zavezani ustreznim reformam finančnega sektorja, kot je učinkovito delovanje novega insolventnega okvira, ki je začel veljati junija 2021 in je zdaj podprt z ustrezno elektronsko infrastrukturo. Pričakuje se tudi, da bo nedavno sprejete obsežne revizije zakonika o civilnem postopku povečalo učinkovitost izvršilnih postopkov, vključno z izvajanjem e-dražb, medtem ko potekajo prizadevanja za izboljšanje funkcionalnosti platforme za e-dražbe ter dokončanje odprave zaostankov pri zadevah v zvezi z insolventnostjo gospodinjstev in pri unovčenih državnih poroštvi. Učinek teh reform bo odvisen od pravočasnosti in učinkovitosti njihovega izvajanja, vendar je pozitivno, da se je postopek izterjave dolga po prekinitvah sodnih postopkov, povezanih s pandemijo, ponovno začel.
- (11) Poleg tega so organi sprejeli več drugih ključnih reform v okviru okrepljenega nadzora, ki so pomembne za odpravljanje temeljnih vzrokov gospodarskih težav Grčije, ne glede na zamude na nekaterih področjih, deloma zaradi izzivov, ki so jih povzročili pandemija in, bolj nedavno, požari v naravi poleti 2021. Organi so sprejeli zlasti plačno reformo za organ za javne prihodke, kar je slednjemu omogočilo, da je privabil in zadržal usposobljeno osebje, pa tudi reforme upravljanja javnih financ, s katerimi so se izboljšali računovodski sistemi in sistemi spremljanja denarnih sredstev. Nadalje so znatno povečali delež centraliziranega javnega naročanja za nakupe v zdravstvu in dobro napredujejo pri izterjavi vseh presežnih izdatkov, ki presegajo zakonsko določene omejitve porabe, od ponudnikov zdravstvenih storitev. Dokončali so tudi uvedbo sistema socialno-solidarnostnega dohodka in opravili pregled sistema subvencij za lokalni javni prevoz. S temi ukrepi naj bi se povečala učinkovitost javne porabe in pobiranja prihodkov, kar bo prispevalo k zmanjšanju visokega deleža dolga v prihodnosti. Trgu dela naj bi koristili ukrepi, sprejeti za boj proti neprijavljenemu delu, in pravilno izvajanje posodobitev zneskov minimalne plače. Poleg tega je vlada dokončala reformo energetskega sektorja in sprejela zakonodajo o licenciranju naložb, da bi poenostavila ustrezne postopke. Organi so v ocenjevanje gospodarskih aktivnosti prav tako uvedli z zakonodajo

⁽¹⁰⁾ Vir: grška centralna banka; merjeno na posamični ravni.

EU harmonizirana okoljska merila in povečali preglednost okvira za inšpekcijske preglede za nadziranje gospodarskih aktivnosti in proizvodnih trgov. Vse to naj bi znatno zmanjšalo breme za industrijski sektor ter podprlo zasebne naložbe, izvoz in rast produktivnosti v prihodnje. Organi so poleg tega uspešno zaključili več vodilnih privatizacijskih transakcij in stalno izboljšujejo upravljanje podjetij v državni lasti. Učinkovitost javnega sektorja naj bi dodatno podprle reforme, ki povečujejo neodvisnost in odgovornost višjega vodstva v javni upravi, ter nadaljevanje ocenjevanja uspešnosti javnih uslužbencev. Več posebnih zavez še ni v celoti izpolnjenih, toda organi dobro napredujejo pri njihovem izvajanju ⁽¹⁾. Reforme v okviru okrepljenega nadzora so dopolnjevale širše strukturne reforme, tudi kar zadeva okvir za javno naročanje, dostop do digitalnih javnih storitev, izobraževanje in upravljanje javnih naložb, ali reforme za izboljšanje usklajevanja na centralni državni ravni.

- (12) Glede na navedeno je Komisija sklenila, da so se okoliščine, ki upravičujejo uvedbo okrepljenega nadzora v skladu s členom 2 Uredbe (EU) št. 472/2013, občutno izboljšale, vendar še obstajajo. Natančneje, finančna stabilnost Grčije je bila okrepljena, negativna tveganja pa ostajajo. Obenem se je močno zmanjšalo tveganje učinkov prelivanja na druge države članice euroobmočja.
- (13) Zato mora Grčija dokončati izvajanje ukrepov iz priloge k izjavi Euroskupine z dne 22. junija 2018, ki obravnavajo vire ali možne vire težav ter podpirajo trdno in trajnostno okrevanje gospodarstva.
- (14) Za obravnavanje preostalih tveganj in spremljanje izpolnjevanja zavez, sprejetih v zvezi s tem, se zdi potrebno in primerno podaljšati okrepljeni nadzor za Grčijo v skladu s členom 2(1) Uredbe (EU) št. 472/2013.
- (15) Grčija je imela na podlagi dopisa z dne 21. decembra 2021 možnost izraziti svoja stališča o oceni Komisije. V odgovoru z dne 10. januarja 2022 se je Grčija na splošno strinjala z oceno Komisije glede gospodarskih izzivov države, na kateri temelji podaljšanje okrepljenega nadzora.
- (16) Grčija bo še naprej prejemala tehnično podporo, zagotovljeno v okviru instrumenta za tehnično podporo, ki bo zlasti podpiral države članice pri pripravi in izvajanju njihovih načrtov za okrevanje in odpornost.
- (17) Komisija namerava v okviru svojega sistema zgodnjega opozarjanja pri izvajanju okrepljenega nadzora tesno sodelovati z evropskim mehanizmom za stabilnost –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Obdobje okrepljenega nadzora za Grčijo v skladu s členom 2(1) Uredbe (EU) št. 472/2013, ki je bilo uvedeno z Izvedbenim sklepom (EU) 2018/1192, se z 21. februarjem 2022 podaljša za dodatnih šest mesecev.

Člen 2

Ta sklep je naslovljen na Helensko republiko.

⁽¹⁾ Glej na primer Evropska komisija: Poročilo o okrepljenem nadzoru – Grčija, november 2021 (COM(2021) 916) in Izvedbeni sklep Sveta z dne 13. julija 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Grčijo ter priložena ocena Komisije (SWD(2021) 155).

V Bruslju, 15. februarja 2022

Za Komisijo
Paolo GENTILONI
član Komisije
